

Slovenski dom

Štev. 122

V Ljubljani, v soboto, 29. maja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Bollettino n. 1098

Biserta e Susa - obiettivo degli attacchi dell'Asse 10 velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Velivoli italiani e germanici hanno agito sui porti di Biserta e di Susa centrando con bombe mezzi da sbarco ed una piccola petroliera.

Nel corso di ripetute incursioni effettuate dall'avversario sull'isola di Pantelleria, che non causavano vittime né danni, le artiglierie della difesa distruggevano cinque apparecchi.

Altri attacchi aerei compiuti su località della Sardegna e della Sicilia danneggiavano qualche fabbricato. La nostra caccia abbatté in combattimento due aerei mentre due bombardieri precipitarono raggiunti dal tiro delle batterie della difesa nei pressi di S. Anteo e di Decimomannu.

Due nostri cacciatori non sono rientrati alla base.

Vojno poročilo št. 1098

Biserta in Susa - cilj osnih letalskih napadov 10 nasprotnikovih letal uničenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1098 pravi:

Italijanska in nemška letala so nastopala nad pristaniščem Bizerto in Suso ter z bombami zadela izkrcavalne naprave ter majhno petrolejsko ladjo.

Med pomembnimi napadi, ki jih je nasprotnik izvedel na otok Pantellerijo in ki niso povzročili ne žrtev, ne škode, je obrambno topništvo uničilo 5 strojev.

Drugi letalski napadi na kraje po Sardiniji in Siciliji so poškodovali nekaj poslopij. Naši lovci so v boju zbili 5 letal, 2 bombnika pa sta tresla na tla v okolici S. Antioe in Decimomannu, ko so ju dosegli strelji obrambnega topništva.

Dva naša lovca se nista vrnila v oporišče.

Slovesna prisega protiboljševiških legionarjev

Berlin, 29. maja. s. Medtem ko se nasprotujoči si sili vzdolž cele boje črte na vzhodnem bojišču mrzlično pripravljata za prihodnji veliki poletni spopad, v nemškem zaledju naglo uvrščajo nove legije bojnikov ruske in ukrajinske narodnosti, ki bodo ob strani nemških bojnikov okrepili vrste velike protiboljševiške vojske. V glavnem mestu neke ukrajinske pokrajine so imeli včeraj slovesno prisego več desetstisočev prostovoljcev, ki so te dni prišli iz vseh okrajev zasedenega vzhoda in se priključili nemški vojski. Pri slovesnosti so bili zasedbeni oblastniki, velika množica zastopnikov novo ustanovljenega ruskega odbora za osvoboditev, skupina višjih častnikov in nekaj duhovnikov pravoslavne vere, med njimi tudi pravoslavni škof nekega velikega ukrajinskega središča. Okrog velikega trga se je nabrala ogromna množica iz mesta ali bližnjih središč, ki je navdušeno prisostvovala ganljivemu obredu. Na prostornem trgu, kjer so bili v obliki pravokotnika razvrščeni razni bataljoni pod poveljstvom svojih poveljnikov, je nadomoma trikrat zabobalo. Vojski so stali mirno, siljalo se je suho vojaško povelje, nakar je višji častnik stopil na oder, ki je stal sredi trga, ter s evociranim glasom izgovarjal besedilo prisage, s katero so se vojski novih osvobodilnih legij obvezali, da se bodo odločno bojevali do smrti, da bi osvobodili ruski narod boljševiškega jarma.

Potem je bil kratek verski obred, nakar je pravoslavni škof vojakom dal blagoslov. Nato je spregovoril neki višji častnik, ki je dejal, da je s

švicarski list zahteva prepoved komunistične stranke še za naprej

Bern, 29. maja. s. List »Journal de Geneve« pravi, da Švica nima diplomatskih odnosov s Sovjetsko Rusijo, ker se drži svojega načela, da ne bo imela stika z vlado, ki je istovetna s tretjo internacionalo. Zvezni svet je zato že pred leti prepovedal komunistično ali komunizem sodna gibanja, ker so pač podrejena tudi vladi in ker skušajo z nezakonitimi sredstvi podreti švicarske narodne ustanove. Zdelo bi se komu, da bo razpust kominterne prinesel tudi odpravo te prepovedi, toda to se ne sme zgoditi in švicarska komunistična stranka se ne sme dovoliti. Ostane naj v veljavi dosedanj sklep. Takšnega mnenja

Profinterne - Stalinov nadomestek za razpuščeno kominterno

Stockholm, 29. maja. s. Potrtoost, s katero so v moskovskih komunističnih krogih sprejeli novico o razpustu kominterne, potrtoost, ki so jo kazali vsi prvaki komunističnega uradnjakarstva, ki so se začeli bati odpuštev in izgube materialnih dohodkov, je dovedla Stalina do tega, da je svoj sklep do neke mere popravil. V veljavi ostane razpust kominterne, na njeno mesto pa stopi »Profinterne«, neke vrste mednarodna strokovna zveza, podrejena Moskvi. Ni težko uginiti, da bo imela nova organizacija, zakrpana s sindikalizmom, iste cilje in bo morala služiti istim namenom kakor kominterne. Sedaj so vodniki revolucije lahko mirni. Igra se nadaljuje. Položaj se je le navidezno spremenil, le

Nemške čete zavrile silne sovjetske napade ob Kubanu

Hudi boji so divjali ob mostišču, nemško letalstvo pa je odločilno poseglo vmes - Na drugih odsekih mir - Angleži izgubili 24 bombnikov pri napadu na Essen - Hud letalski napad na Biserto in Suso

Hitlerjev glavni stan, 29. maja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem odseku kubanskega mostišča je sovražnik včeraj ves dan nadaljeval svoje z oklepnimi in letalskimi silami podprte napade. Po hudih izmenjavah se borbah, v katere je naše letalstvo odločilno poseglo z močnimi silami, so bile sovjetske čete odbite s krvavimi izgubami.

Na ostalem vzhodnem bojišču je bilo mirno, razen pri nekaterih uspešnih nastopih nemških oglednih in napadalnih oddelkov.

Nekaj lahkih angleških bombnikov je priletelo

v snoopnih večernih urah pod zaščito oblakov nad nemško državno ozemlje in metalo na nekatere kraje rušilne bombe. Sestreljena so bila tri letala.

Preteklo noč je angleško letalstvo napadlo zahtodno nemško ozemlje, kjer je posebno v Essenu zaradi odvženih rušilnih in zažigalnih bomb nastala večja škoda v stanovanjskih okrajih in na dveh bolnišnicah. Prebivalstvo je imelo izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so uničili po začasnih poročilih 24 sovražnih bombnikov.

Težka bojna letala so bombardirala pristanišči Biserto in Suso ter dosegla zadetke na ladjah in pristaniških napravah.

Zlata kolajna za brezprimerljivo junaštvo italijanskega poročnika v črni gori

Rim, 29. maja. s. Bersaljskemu poročniku Giuseppe Libassiju iz Palermo, civilnemu komisarju v Savniku v Črni gori, ki so ga uporniki ustrelili, je bila podeljena zlata spominska kolajna.

Zgodovina zasedbe balkanskega ozemlja bo vsebovala, ko bo napisana, stran slave in junastva, ki krasita ves narod, prav tako kakor je slava in junaška stran tista, ki jo je zapustil poročnik Libassi. Odšel je iz svojega bivališča v Zabljak po službenih poslih. Ko se je mudil v stražnici finančnih straž, so ga napadli uporniki, ki so v velikem številu obkolili poslopje ter zahtevali od posadke, naj se vda. Poročnik Libassi je na to zahtevno odgovoril s strelji iz samokresa. Pametno je razpostavil tisti nekaj mož, ki je z njimi razpolagal, ter organiziral obrambo do zadnjega naboja. Ko je bil potem ujet, je dvakrat skušal pobegniti. Toda njegova drznost ni uspela in moral je še

dalje ostati v uporniškem ujetništvu. Večkrat so ga zasliševali, a on je na sovražnikova vprašanja odgovarjal tako, kakor je lastno italijanskemu vojaku, ki je trdno prepričan v uspeh in svetost stvari, za katero se bje. Posrečilo se mu je po neki telefonski napeljavi priti v zvezo s poveljstvom nekega našega polka, katerega je takoj prosil, naj bombardira kraj, kjer imajo zdaj njega ujetega, da se razčisti položaj in olajša nadaljnje napredovanje.

Ko je 6. avgusta 1941 osvobodilna prednja straža bila že v bližini, se je v prepričanju, da bo njegova usoda zapечатena, preden bodo prišli rešitelji, resno poslovil od svojih vojakov in jim dejal: »Z menoj je konec. Prosim, sporočite na višja mesta, da sem do zadnjega izpolnil svojo dolžnost. Povejte mojim doma, da sem se vedel kakor pravi Italijan.«

Temu blestečemu junaku je bila podeljena zlata kolajna z naslednjo utemeljitvijo: »Kot civilnega komisarja na odredenem področju so ga zahrbito napadle uporniške sile in ga po srditem in junaškem odporu ujele. V ujetništvu je dajal svetel zgled poguma in vojaške časti, vzpodbujal svoje tovariše ter odklanjal sovražnikove obljube, da bodo njegovemu življenju prizanesli. Vedel se je kot hraber vojak in cel Italijan in si je bil v svesti vseh posledic, ki bi iz tega lahko izvirale. Ko mu je bila dana možnost stopiti v stik z našimi četami, ki so napadle pokrajino, da bi pregnale upornike, je odločno zahteval bombardiranje poslopja, v katerem je bil tedaj tudi sam z drugimi ujetniki vred, da bi olajšal prodiranje, čeprav se je zavedal nevarnosti, v katero bi ga ta zahteva spravila. Ko so ga ločili od njegovih vojakov, da ga odpeljejo v smrt, mu je šlo le za to, da jih je prosil, naj sporoče predstojnikom in njegovim svojcem doma, da je do konca izpolnil svojo dolžnost. To je primer najčistjše vere in nad vse vzvišenega junaštva. — Savnik (Črna gora), avgusta 1941.«

Strah pred morebitnim sporom med demokracijami

Buenos Aires, 29. maja. Januarja 1942 sta se Anglija in Amerika odločili, da bosta premagali najprej Evropo, nato pa prenešli vojno v Azijo. Takrat so Združene države prevzele obrambo Tihiga morja. Ta obramba je po padcu Singaporeja dovedla do izgube Indokine. Churchill se danes vzdržuje takratno stališče, da je najprej treba ukloniti Nemčijo, kajti poraz Nemčije bi pomenil tudi

zanesljiv propad Japonske, dočim poraz Japonske sam po sebi še ne bi dovedel do poraza Nemčije. Toda Churchill je pripeljal v Washington tudi Wawella, kar pomeni, da še vedno razpravljajo, ali naj se da prednost Evropi ali Aziji. Tudi Anglija priznava, da je treba okrepiti azijsko bojišče. Zakaj? Japonska ofenziva na mejah Birme zaradi neugodnega letnega časa ni verjetna, pač pa suneč proti jugu. Bojazan za Avstralijo sta izrazila ameriški general Mac Arthur in avstralski ministrski predsednik Curtin. Japonci so se tudi zelo izurili v bojih po džungli in imajo tudi številčno premoč proti Kitajski. Angleže to najbolj žuli. Vsekakor je treba takoj pomagati čungkiški Kitajski, kajti tamkajšnji položaj je obupen. Angleška indijska armada ne more pomagati Kitajski, kar Churchill utemeljuje z izgovori na zemljepisni položaj, pač pa napoveduje povečanje letalske vojne v Vzhodni Aziji. Letalska vojna proti Japonci pa je mogoča le s sibirskimi letališči. Za to rešitev pa obstajata samo dve možnosti: ali je treba najprej likvidirati Evropo, tako da bi imela Sovjetska zveza varen hrbel in bi lahko dala na razpolago svoja sibirsk letališča, ali pa je treba istočasno voditi močno letalsko vojno v Evropi in Vzhodni Aziji. V tem primeru morajo Sovjeti prav tako prepustiti svoja letalska oporišča angleškemu zavezniškom za napade na Japonsko.

Churchillov govor pa vsebuje še neko drugo pripombo: Churchill je dejal, da je vojna polna skrivnosti in presenečenj, tako da brezkončno zavlačenje vonje vsebuje nevarnost vedno novih zapletljiv. Nadaljevanje vojne nad pet let z velikimi izdatki bi po Churchillovem mnenju dovedlo do izžepanja demokracij ali celo do spora med njimi. Rooseveltova in Churchillova želja je, čimprej se sestati s Stalinom. Davies in Litvinov sta potovala v Moskvo zato, da bi pritisnili na rdečega carja. Še preden je Churchill namignil na nevarnost razdora med demokracijami, je ameriški senator Changerl opominjal, naj se hitro začne ofenziva proti Japonci, »dokler bomo imeli še zavezniške, kajti Sovjetska zveza ne kaže nikake volje za vojno proti Japonci, in če bi Anglija zmagala v Evropi, bi demobilizirala in pustila Združene države same v vojni.« (»Le Ultime Notizie«)

Brazilskega vojnega posojila, ki so ga razpisali lani oktobra v znesku 3 milijard, je bilo do zdaj vpisanega samo ena tretjina.

Italijanski mornariški poveljnik čestital japonski mornarici

Rim, 29. maja. s. Za 32. obletnico pomorske zmage pri Čušimi in obletnico japonskega pohoda je admiral Arturo Ricciardi, državni podtajnik italijanske mornarice, poslal poslanico toplih čestitk japonski mornarici. V njej je najprej pohvalil vztrajnost japonskih mornarjev, ki se borijo ramo ob ramo s italijanskimi in nemškimi tovariši v tej strahotni vojni, od katere je odvisna svoboda narodov, ter se potem spomnil junakov pri Port Arthurju, Čušimi, Pearl Harbourju in Filipinih.

Iz njih vstaja kakor v bajki admiral Jamamoto, ki je kot junak padel v prvi bojni črti. Ganljiva poslanica italijanske mornarice pravi ob koncu, da se japonski mornarji bojujejo z italijanskimi in nemškimi mornarji za nov, plodovit svetovni red blagostanja in omike vseh narodov.

Izročitev italijanskega odlikovanja za japonskega padlega admirala

Tokio, 29. maja. s. Italijanski veleposlanik se je v spremstvu kr. mornariškega dodeljenca Suia podal v mornariško ministristvo, kjer ga je sprejel minister Šimada, tega je obvestil o visokem vojaškem odlikovanju, ki ga je italijanski vladar podelil japonskemu velikemu admiralu Jamamotu. Veleposlanik je izrazil potem v Ducejevemu imenu sočustvovanje nad udarcem, ki je s smrtno admiralu Jamamotu zadela japonsko mornarico. Minister Šimada je izrekel zastopniku Italije zahvalo japonske mornarice za visoko čast, ki je bila podeljena velikemu admiralu Jamamotu, ter je veleposlanika prosil, naj izreče globoka in hvalečna čustva cesarske mornarice za Ducejevo voščila.

Italijanski veleposlanik se je potem šel poklonit zemeljskim ostankom velikega admirala v lepo okrašeno dvorano mornariškega krožka in se ustavil pred žaro, v kateri je shranjen pepel pokojnega admirala.

Pred važno sejo japonske vlade

Tokio, 29. maja. s. Za posebno zasedanje japonske zbornice, ki bo 15. junija, je japonska vlada pripravila razne zakonske osnutke, nanašajoče se na vojno. Gre za zakonski osnutek o vojnem posojilu, o uporabi posebnih kreditov, namenjenih za industrijska podjetja, o povišanju prodajnih cen za riž, o pridelovanju živil in organizaciji industrijskih podjetij. Računajo, da bo vlada na tej seji, ki bo trajala tri dni, podala tudi izjavo o vođenju vojne.

Potres v jugozahodni Nemčiji

Stuttgart, 29. maja. s. O potresnih sunkih, ki so jih v prvih večeršnjih urah čutili po jugozahodni Nemčiji, poročajo, da je bila najbolj prizadeta vas Ostmettingen v okraju Balingen. Med potresom so opazovali nekaj čudnih svetlobnih prikazni. Glede omenjenega zemeljskega premikanja pravijo, da gre prej za premike obsežnih kamnitih skladov kakor pa za prave potresne sunke. Ti premiki se ponavljajo zdaj pa zdaj v krogu nekaj kilometrov.

Angleška delavska stranka ne verjame v razpust kominterne

Lisbona, 29. maja. s. Angleška delavska stranka je prva, ki ne verjame namenom in nagibom, s katerimi je Stalin hotel razložiti razpust kominterne. Po novicah, ki so prišle v Lisbono iz Londona, je izvršni odbor angleške delavske stranke razpravljal o Stalinovem sklepu ter se odločil, da ne bo spreminjal svojega sklepa glede prošnje angleške komunistične stranke, ki bi rada vstopila v delavsko stranko.

Vesti 29. maja

Zadnji uspehi osnih letalskih sil ob obali Severne Afrike povzročajo zavezniškom prav resne težkoče v pomorskih zvezah med zahodnim in vzhodnim Sredozemljem. Sicilski preliv je še vedno skrajno nevaren za zavezniško plovido, ker ga osna letala stalno nadzorujejo, piše marokanski list »Barid« Esabaha.

Z 31. majem bo odprta redna zveza med Bukarešto, Belgradom, Zagrebom in Benetkami. S 1. junijem pa med Bukarešto, Sofijo, Solunom in Atenami.

V Madridu so odprli protiboljševiško razstavo pod geslom »Takšni so bili rdeči«. Organiziralo jo je podtajništvo ministristva za narodno vzgojo.

Španski listi še vedno obsojajo teroristične letalske napade. Dnevnik »Jac« piše, da bo nadaljeval s tem, kar mu narekuje krščanska zvest.

Z nekega japonskega oporišča poročajo, da so japonske čete obkrožile 30.000 Kangajškovičev vojakov v odseku južno od Ikanga ob izlivu reke Jangceja.

Usoda majhnih evropskih držav po vojni je predmet številnih razprav v Washingtonu. »New York Telegram« piše, da bi ob zavezniški zmagi Moskva, ne pa Anglija, obvladovala politični položaj v Evropi. List nadaljuje: če bi si Rusija priključila ali delila katero svojih manjših sosed ter prisilila druge države, da sprejmejo filozofije vlade, katerih nečesto imeti, bi se sprožilo tako sovraštvo, da bi nastala nova vojna.

V Parizu je umrl tamošnji pom. škof msgr. Chat-taz, zelo znana osebnost v francoskih cerkvenih krogih. Star je bil 83 let.

Zaradi pomanjkanja premoga, ki iz tujine nič več ne prihaja, je egiptovska vlada sklenila zmanjšati železniški promet za 30%. Ta nova omejitev pomeni, da bodo odslej egiptovske železnice vozile zgolj za angleške vojaške potrebe.

Poglavar albanske samostojne pravoslavne cerkve je sklical v Tirano sveti sinod na izredno sejo. Na seji bodo razpravljali o upravnih in duhovnih vprašanjih albanske pravosl. cerkve.

Dr. A. Kramer na zadnji poti

Ljubljana, 29. maja. Z žal je včeraj popoldne krenil na poslednjo zadnjo zemsko pot mož, ki je s svojim 40-letnim javnim delom med našim ljudstvom tesno povezan z našo kulturno in politično zgodovino najnovejšega časa, mož, ki je posvetil svoje življenje in svoj talent delu za druge — za ljudstvo. Zahrbna bolezen je dr. Alberta Kramerja iztrgala njegovim prav v času, ko bi ga zelo rabili in potrebovali njegovih stvarnih nasvetov in navodil.

Ves včerajšnji dan so se zemskim ostankom pokojnega dr. A. Kramerja prihajali klanjat prebivalci Ljubljane, ki so bili tako ali tako povezani z njegovo osebo, delom in idejo. Zasluli so njegovo krsto z vencem in cvetjem. Kropenje, za katero je bil, žal, odmerjen le kratke čas, je trajalo vse do početka pogreba.

II grobu, kjer bo počivalo zmučeno pokojnikovo truplo, so včeraj ob 5 popoldne spremili dr. A. Kramerja številni njegovi prijatelji, častilci in znanci. Pokojnikovo truplo so prinesli iz kapelice sv. Nikolaja na katafalk, kjer je spregovoril pokojniku v slovo njegov prijatelj in sodelavec bivši minister in senator g. Ivan Pucelj. Njegove poslovilne besede so naredile najgloblji vtis in so izzevalle kot pri-sega zvestobe delu, nalogam in ciljem, ki jih je zahteval pokojnik in ki jih zahtevata čas ter korist ljudstva. Ko je možki pevski zbor Glasbene Matice odpel žalostinko »Človek, glej življenje svoje...«, se je začel pomikati dolg

spreved na pokopališče. V njem smo opazili med številnimi odličniki in zastopniki uradov in vseh vrst ustanov škofa dr. Gregorija Rožmana s tajnikom, vseučiliškega rektorja dr. Kosa s profesorji, bivšega podbana Majcna, predsednika Narodne galerije dr. Windischerja, predsednika apelacijskega sodišča dr. Goljo, predsednika Novinarskega društva glavnega urednika »Slovenca« g. Jurčeca z glavnim urednikom »Slovenskega doma« ter odbornike Novinarskega društva, predsednika Katoliškega starešinstva ravateljja Remca s članstvom, zastopnika Trgovske zbornice dr. Mohoriča in Plessa, več bivših poslancev, ministrov in senatorjev, zastopnike književnikov, vse urednike in uslužbenstvo »Jutra« in »Narodne tiskarne«, nešteto zastopnikov drugih ustanov, katerim je bil pokojnik dr. Kramer podpornik in prijatelj. Pogrebne slovesnosti je opravila duhovščina trnovske fars.

V cerkvi sv. Križa je po opravljenih molitvah zapel možki zbor Glasbene Matice žalostinko »Ušliši nas, Gospode, nakar se je spreved nadaljeval na pokopališče II grobu. Tu se je poslovil od dr. Kramerja glavni urednik »Jutra« g. Virant v imenu uredniškega zbora in tiskarne ter v imenu Novinarskega društva, katerega delovni član in pionir je bil pokojnik skoraj do svoje smrti.

Po končanem govoru je pevski zbor zapel še žalostinko »Blagor mu, ki se spočije, nakar se je zbrana množica otožno začela razhajati.

Nova oprema za vseučiliško knjižnico

Ljubljana, 29. maja. Velika, svetla in v vsakem pogledu najmodernejša čitalnica vseučiliške knjižnice je pred tednom dobila nov inventar. V knjižnico so mesto prejšnjih miz postavili 38 novih, primerno nizkih, politiranih miz, ki so razvrščene v dveh skupinah, na levo in desno od knjižničarjevega odra, ki ima s svojo sedežo najboljši pregled nad vsakim bralcem in bralko. Mize so razvrščene tako, da je na desni strani od vhoda v dvorani postavljeno 22 miz, po 11 miz v eni vrsti, na levi strani pa 16 miz, po 8 v vrsti. Pri vsaki mizi so trije sedeži tako obrnjeni, da bralci nemoteno brez nasprotne strani posvete svoje misli knjigi in študiju. Res so te mize zelo udobne. Pa tudi sedeži so udobni, imajo obliko lesenega naslonjača. Hkrati knjižnica sprejme do 114 bralcev.

Reporter je zvedel, da so bile te mize s sedeži izdelane od neke mizarske tvrdke v Comu ob Gardskem jezeru, Italija. Na prizadevanje Visokega komisariata je prosvetno ministrstvo v Romi dovolilo iz izrednega proračuna primeren kredit za nabavo teh miz in še ostalega inventarja odnosno raznih mobilij in pisarniških miz za knjiž-

nico. Bilo je predloženo več ponudb od strani raznih mizarskih podjetij, tudi od strani nekaterih ljubljanskih mizarjev, katerih ponudbe so bile razmeroma visoke in ker je bila trdka v Comu najnižja, je ona dobila naročilo.

Omenili smo že, da ima v sredi čitalniške dvorane svoj oder ali bolje visok sedež knjižničar, od koder ima razgled po vsej dvorani. To je potrebno iz praktičnih in tudi drugih vidikov. Knjižničar vsak trenutek lahko nadzira bralca, kaj dela, ali bere, ali v knjigi kaj podčrta, ali prepisuje ali pa trga iz knjige liste, ker se mu ne ljubi prepisovati. Znano je, da se dobe po velikih knjižnicah ljudje, ki imajo to strast, da važne odstavke v knjigi neusmiljeno podčrtajo. Toda ti ljudje še niso največji škodljivci drage, dostikrat izredno redke knjige. Hujši so oni, ki iz knjige trgajo važne liste in jih odnašajo domov, kjer jih porabljajo v svoje namene ali pa jih celo skušajo spraviti v denar kot kako redkost. V Ljubljani kronika doslej še ni zaznamovala takega takega škandala, da bi kdo trgal iz knjig liste, slike ali kaj podobnega.

Naposled še nekaj statistike. Kako je vseučiliška knjižnica bogata in kako se je razvijala, o tem je »Slovenski dom« že pisal, ko se je knjižnica selila v svojo novo palačo. Kakšen je dnevni obisk knjižnice? Je tudi zanimivo vprašanje. Kolikor je mogel reporter izvedeti, se giblje dnevni obisk povprečno okoli 120 oseb. Lani je knjižnico obiskalo okoli 50.000 oseb. Naj bi vsaka oseba v knjižnici presedela le 3 ure, bi to zneslo skupaj 150.000 ur ali točno 6250 dni.

Tečaj za električno varjenje na Drž. tehniški srednji šoli v Ljubljani bo pričel v ponedeljek, dne 7. junija t. l., ob 14 v šolski varilnici (delavniško poslopje). Ker je še nekaj prostih mest, sprejema šolska uprava naknadno prijave še do 4. junija t. l.

DARMOL
li miglor lassativo
najboljše odvajalno sredstvo

Domača cvetača in kumare na trgu

Ljubljana, 29. maja. Ze prav zgodaj je danes živinski trg oživel. Prvi ljudje, branjevi in prodajalke so prihajali že okoli 6 na trg in začeli postavljati svoje klopi. Ob 7 pa je bil trg že dobro zaseden od Trnovčan in Krakovčan. Danes je bil trg izredno založen z glavnato solto, za katero je bilo še pred dobrim tednom, prav preteklo soboto, veliko vpraševanje in so se gospodinje kar gnetle okoli vsake dvokolnice, kjer je bila mehka glavnata solata naprodaj. Danes lahko gospodinje izbirajo solato. Pa jo tudi pridno nosijo domov!

Ze prejšnje dneve je bila novost — domača cvetača, vzgojena deloma po gredah, deloma pa že tudi na prostem. Tam pri Vodnikovem spomeniku je domača cvetača prodajala ga. Bizovičarjeva, ki ima tudi lepo izbiro rož in raznih sadij. Gospa je prinesla na trg tudi že letošnje kumare. Vrtnarji so se zadnja leta pač intenzivno oprijeli gojenja zgodnjih pridelkov, tako kumar, kakor tudi cvetače, paradižnikov in paprike. S cvetačo ima človek velike križe in težave. Cvetačo rad napada posebna vrsta črv, takozvana »strunec«, črv, ki je zelo trdoživ in odreden. Boji se le sonca, drugače pa ga človek težko pokonča, treba je kamen, da ga zdrobite. Črv živi po več let, nakar se zabubi in iz te pride na svetlo hrošč-brzee.

Danes je prispela na trg že tudi večja pošiljka češenj, ki so se primerno pocenile. Na drugem zelenjadnem otoku je neka prodajalka ponujala italijanske poseben pridelek, ki je po vonju podoben našemu janežu, takozvana »finochiz«. To blago, kakor je soditi, ne gre dobro v prodaj, ker se za »finochiz« naše gospodinje toliko ne zanimajo in jih je treba tudi poučiti, kako se pripravljajo. V Italiji jedo ta pridelek tako kakor pri nas otroci repo in korenje, kar surovo.

Jutri, v nedeljo, zvečer

OZNANJENJE MARIJINO

Franciškansko gledališče

Predpisi o pobijanju kužne malokrvnosti pri kopitarjih

Člen 1. Javni in zasebni veterinarji, ki zvedo za kopitarja (konja, osla, mulo, mezga), obolelega za kužno malokrvnostjo (infekcično anemijo) ali sumnega take okužbe, morajo vsak primer prijaviti pristojnemu okrajnemu veterinarju, ki takoj obvesti o tem veterinarski odsek Visokega komisariata in državni veterinarski bakteriološki zavod.

Člen 2. Veterinarski odsek Visokega komisariata sporoči po opravljenih ugotovitvah vsak prijavi in ugotovljeni primeri vojaškimi oblastvom, žrebčarnam in središčem za vzrejo kopitarjev v Ljubljanski pokrajini in v sosednjih pokrajinah.

Člen 3. Državni veterinarski bakteriološki zavod odredi po prejemu obvestila iz člena 1., da se odvzame na kraju samem obolelemu ali okužbe osumljenemu kopitarju kri in morebitna druga tvarina, potrebna ali koristna za laboratorijsko preiskavo; o izidu preiskave mora takoj obvestiti veterinarski odsek Visokega

Jutri, v nedeljo, zvečer

OZNANJENJE MARIJINO

Franciškansko gledališče

komisariata in pristojnega okrajnega veterinarja.

Člen 4. Bolne in okužbe sumne kopitarje je prepovedano goniti na skupne pašnike in k javnim napajališčem.

Ob nujni in posebni potrebi se sme dovoliti njih dostop na te pašnike po poteh in s pogoji, ki jih določi pristojni okrajni veterinar.

Na pašnikih, na katerih so se pasli ali se pasejo bolni ali okužbe sumni kopitarji, je za eno leto prepovedano pasti kopitarje.

Člen 5. Nabava novih kopitarjev in njih prevzem v zakupene ali zakupne sumne dvorce in hleve se morata prijaviti v naslednjih desetih dneh okrajnemu veterinarju pristojnega okrajnega civilnega komisariata.

Člen 6. Prepovedujeta se tudi le začasna prodaja in prepustitev po kakršnem koli naslovu kopitarjev, ki so bili izrečeni za bolne ali okužbe sumne, razen zaradi zakola; klati pa se sme samo v rednih klinicah ob nadzorstvu pristojnega veterinarja, ki mora dati potrebna navodila, da se zagotovi uničenje kali, raztro-

Jutri, v nedeljo, zvečer

OZNANJENJE MARIJINO

Franciškansko gledališče

šenih v prostoru, in določiti, kaj je napraviti z mesom.

Člen 7. Bolne ali okužbe sumne kobile in oslice se ne smejo pripuščati in prav tako žrebci ne uporabljati za oplemenjevanje.

Člen 8. Vsak pogin kopitarja ali njega zakol v sili se mora takoj javiti krajevno pristojnemu okrajnemu veterinarju.

Člen 9. Za kopitarje se smejo izdati živinski potni listi po členih 11, 12, 13, in 14. zakona bivše kraljevine Jugoslavije z dne 14. junija 1928 o odvračanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni samo po natančnem veterinarskem nadzornem pregledu.

Člen 10. Za pokrivanje stroškov za ukrepe zoper kužno malokrvnost kopitarjev veljajo predpisi člena 107. zakona bivše kraljevine Jugoslavije z dne 14. junija 1928 o odvračanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni.

Člen 11. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 z zaporom do dveh mesecev ali v denarju do dva tisoč lir. V hujših primerih se sme izreči denarna kazen poleg zaporne.

Člen 12. Ta naredba, s katero se razveljavljajo vse nje nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo od dne objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Jutri, v nedeljo, zvečer

OZNANJENJE MARIJINO

Franciškansko gledališče

Koncert vojaške godbe v nedeljo v Tivoliju

V nedeljo, dne 30. t. m. priredi ob 18 godba XI. Armadnega zbora, ki jo vodi kapelnik G. A. Misasi, javen koncert v tivolskem parku z naslednjim sporedom: 1. Misasi: Vojška koračnica; 2. Bach: Preludij in fuga (priredil Misasi); 3. Perosi: Kristovo vstajenje; 4. Rossini: Srakata-tica, uvertira v opero (priredil Misasi).

S štajerskega

Odlikovan Trobveljan. V priznanje za junstvo na vzhodnem bojišču je prejel železni križec II. stopnje Karel Kamnikar, sin rudarja Henrika Kamnikarja z Lok pri Trbovljah.

Huda prometna nesreča. Minulo sredo se je zgodila na cesti, ki vodi iz Kamnice proti Tresterici, huda prometna nesreča. Po cesti je peljal tovorni avlo nekega mariborskega podjetja, naložen z iedom. Nesreča je hotela, da so blodi oplazili dva delavca. Hude poškodbe je dobil 39 letni zidar Franc Škerjanc iz Ilovice pri Vojaški, katerega so prepeljali z ranami na glavi in z nalomljeno hrbtnico v mariborsko bolnišnico, medtem ko je njegov tovariš dobil le manjše poškodbe, tako da je lahko odšel v domačo oskrbo.

Krajevna skupina »Stara štajerska«. Pod tem naslovom prinaša poseben članek torkov mariborski tednik in omenja, da je malo Spodnještajerscev, da je razen krajevnih skupin štajerske domovinske zveze na Spodnjem Štajerskem še ena krajevna skupina, ki se imenuje Stara štajerska. Sedež te skupine je v Gradcu in je njen vodja dr. Helmut Carstani. Ta krajevna skupina ima nalogo združevati vse Spodnje štajerske, ki so prebivali pred 1. aprilom 1941 v Spodnji Štajerski, a prebivajo danes izven njenih meja, kjer koli v državi. Prvotno je ta krajevna skupina združevala le Spodnje štajerske v območju štajerske pokrajine. Šele kasneje pa je zajela prav vse Spodnje štajerske in jih organizirala. Sedaj prihajajo prošnje za sprejem v štajersko domovinsko zvezo od vseh štajerscev, raztresenih po državi, naravnost v Grad, kjer jih v tej krajevni skupini obravnavajo prav tako kakor krajevne skupine drugod po Spodnjem Štajerskem. V različna mesta v državi odhaja celo posebna sprejemna komisija, ki potem poroča v Gradec, kjer pade odločitev o sprejemu. Članske izkaznice izdaja nato zvezno vodstvo v Mariboru. V zvezi z delom te krajevne skupine so pred nedavnim razdelili članske izkaznice krajevne skupine Stara štajerska novo sprejetim članom, ki prebivajo v Monakovem. Na tovariškem večeru, katerega se je udeležil vodja SA brigade in monakovski župan Maks Zankl, je ta izročil izkaznice in ob tej priliki govoril 800 udeležencem tovariškega večera o pomenu tega dogodka. Kakor na Sp. Štajerskem, tako so tudi drugod po državi po posameznih podjetjih bili prirejeni za Spodnještajersce jezikovni tečaji, ki jim omogočajo, da se čim hitreje nauče jezika. Vse to je zasloga krajevne skupine Stara štajerska, ki skrbi za vse raztresene Spodnještajersce.

Z Gorenjskega

Dekleta iz vzhodne Tirolske na obisku na Gorenjskem. Ko so bila minulega decembra gorenjska dekleta na obisku v okrožju Lienz na vzhodnem Tirolskem, so članice tamšnjih mladinskih organizacij obljubile, da bodo prišle na obisk na Gorenjsko. Te dni so v resnici prispela dekleta pod vodstvom državne mladinske voditeljice na Gorenjsko. Doma so iz Hubna, Kalsa, Lienza in Nussdorfa. Prirščno so bila sprejeta v Kranju. Popoldanske prireditve pa so priredila dekleta nato v Predosljah pri Kranju in v Loki, v krajevnih skupinah Medvode, Smlednik pa so nastopila z enodejankami z lutkovnim gledališčem in petjem tirolskih narodnih pesmi.

Sodbe vojaškega sodišča

Pred vojaškim vojnim sodiščem v Ljubljani so bili obsojeni: Logar Janez, rojen v Zaklancu 8. maja 1916, po poklicu mizar, na smrt; Logar Stanislav, rojen v Zaklancu 12. februarja 1920, po poklicu delavec, na dosmrtno ječo; Erjavec Janez, v Podniku 7. oktobra 1909, na dosmrtno ječo.

Logar Janez in Stanko sta bila obtožena pri-padnosti prevratni in nasilni organizaciji, ki je imela namen prevreči sedanji red v državi, dalje da sta v letu 1942 in 1943 bila člana komunističnega »Dolenjskega odreda«; Logar Janez pa še posebej, da se je dvakrat udeležil oboroženega napada na vojaške sile.

Obsodba ima vse običajne pravne posledice in okoliščine.

S. S. VAN DINE
BOGINJA MAŠČEVANJA
KRIMINALNI ROMAN

»Vprav to moramo zvedeti, gospod narednik. Povem, da imam glede tega dovolj točno predstavo. Dobil sem jo, čim sem videl lego Kylejevega trupla in sem zvedel, da je Hani postavil kip tu zgor na tole polico. Na pol odgrnjena zavesa in staknjeni obroček sta tisto moje domnevo potrdila.«

»Zdi se mi, da že vem, kaj misliš, Vance.« je počasi pripomnil Markham. »Zato si torej tako natančno pregledoval predal na tej polici in hotel, naj ti Hani čisto točno pokaže, kam je bil postavil kip?«

»Da, vprav tako je. Pa nisem našel samo tega, kar sem iskal, pač pa mi je Hani potrdil moje domnevo tudi s tem, da mi je točno pokazal, kam je bil postavil kip, t. j. precej proč od roba police. Našel pa sem dobro vidno znamenje prav ob robu police in še druge sledove na prašni polici ob kipovem podstavku. S tistega mesta, kamor je bil kip postavljen Hani, ga je nekdo preumaknil naprej.«

»Toda, saj je vendar dr. Bliss sam povedal, da ga je on prestavil snoti, preden je šel spat.« je pripomnil Markham.

»On je dejal, da je kip le naravnal.« je odvrnil Vance. »Obroji sledovi, ki se poznajo na prašni polici tam, kjer je stal kip, so popolnoma vzporedni... Če ga je dr. Bliss samo malo naravnal, ga vendar ni prestavil kar za več centimetrov naprej.«

»Razumem, kaj hočeš reči... Domnevaš, da je nekdo prestavil kip čisto na rob police še po tistem, ko ga je dr. Bliss naravnal. In ta domneva ni ravno tako nespametna.«

Heath, ki je precej slabe volje poslušal ta razgovor, je nenadno skočil na stol, da pogleda na polico.

»Hočem videti,« je pogodrnjal, potem pa se obrnil in zasukal svojo debelo glavo proti Markhamu. »Ze res, da je tako, kakor pravi Vance...«, toda, kaj nas brigajo vse te malenkosti?«

»Vprav to si skušam razložiti, gospod narednik,« se je namahnil Vance. Mogoče je res, da je vse to brezpomembno. Toda na drugi strani...«

Nekam težko se je sklonil ter dvignil Sakhmetin kip. (Kakor sem dejal, je bil kip visok nekaj nad pol metra. Bil je masiven in je imel zelo težek podstavek. Pozneje sem iz radovednosti tudi sam potezkal kip in lahko rečem, da je moral tehtati najmanj petnajst kilogramov.) Vance je stopil potem na stol in postavil kip na rob police v tisti skrajni predal. Podstavek je poravnal točno s sledovi, ki so se videli na prašni polici in zagrnjal zavos. Potem je v levo roko prijel bakreni obroček, ki je visel navzdol, zasukal rob zavese, da je obroček prišel na levo stran kipovega podstavka, privzdignil desno stran tega podstavka ter poden na srednji strani položil tisti bakreni obroček. Ko je bilo to narajeno, je vzel iz žepa tisti predmet, ki ga je bil našel na polici in nam ga pokazal.

»Tale košček svinčnika, Markham,« je pojasnil, »je tisto, kar sem našel na tejle polici. Dolg je nekaj centimetrov, gladko odrezan in natančno tak, kakor mora biti za to stvar. Zazdelo se mi je, da je bil narejen nalašč za strašno past... Bomo videli.«

Privzdignil je nekoliko kip in pod njegov podstavek vtaknil tisti kos svinčnika. Potem je roko odmaknil in kip se je nevarno nagnil. Zazdelo se je, da bo izgubil ravnotežje, a svinčnik je bil tako dobro prirojen, da je Sakhmet ostala na svojem mestu.

»Dostoj se še vse ujemja z mojo domnevo.« Vance je stopil s stola. »Zdaj pa nadaljujmo s poskusom.«

Odmaknil je stol ter položil tisti dve blazini, ki jih je prinesel iz dr. Blissove delovne sobe, k nogam Anubijinega kipa, točno na tisto mesto, kjer je, z glavo ležal umorjeni Kyle. Potem je spet vstal in se obrnil k Markhamu.

»Markham,« je spregovoril resno, »zdaj pazi. Pogledaj, kako stoji zdaj ona zavesa in ne pozabi na tisti obroček pod srednjim robom kipovega podstavka. Opazuj našo boginjo maščevanja. Potem pa si predstavljaj, kako je davi prišel sem Kyle. Bil je obveščen, da so njegovi dragoceni predmeti v tem zadnjem predalu na polici, v tistem, ki je zagrnjen z zavosom. Dejal je Brushu, naj ga ne moti, ker da gre v muzej, da si ogleda tele

sivari.« Vance je utihnil in si prižgal novo smotko. Po njegovih počasnih gibih sem spoznal, da so njegovi živci precej napeti.

»Nočem reči,« je nadaljeval, »da se je Kyle ujel v past, kakršna je tale. Saj v resnici še niti ne vem, kako se bo sprožila. Smatram pa svojo domnevo za verjetno, zakaj če se Blissovim zagovornikom posreči dokazati, da je Kyleja lahko ubil tudi kdo drugi, to se pravi človek, ki ga ni bilo zraven, potem bo naša obtožba proti Blissu izgubila vso podlago.«

Stopil je k Anubijinemu kipu, privzdignil spodnji levi rob zavese ter se vstopil k vzhodni steni muzejske dvorane.

»Vzemimo, da je Kyle po svojem prihodu semkaj skušal odgrniti zavos. In kaj bi se bilo tedaj zgodilo, če pripristimo možnost, da je bilo vse pripravljeno tako, kakor smo mi zdaj storili?«

Potegnil je zavos proti desni. Nenadno je ta zavesa, katere zadnji obroček je bil položen pod podstavek Sakhmetinega kipa, vrgla kip iz ravnotežja, da je padel na tla, in sicer točno na blazini, ki ju je bil Vance položil na mesto, kjer je bila ležala glava umorjenega Kyleja.

Nekaj trenutkov ni nihče spregovoril. Markham je kadil dalje svojo smotko in strmel v kip, ki je padel s police. Bil je globoko zamišljen. Heath pa je bil naravnost osupnjen. Očitvidno prej ni bil verjel, da bi bila možna takšna past, zdaj pa je Vancejev poskus čisto ovrgel njegovo domnevo. Začuden je zrl v Sakhmetin kip ter z zobmi držal v ustih svojo smotko.

»Kaže, da se je poskus posrečil, ne?« je spregovoril Vance. »Res mislim, da sem vam prikazal možnost, da je bil Kyle umorjen, ne da bi bil tedaj kdo v muzeju... Kyle je bil po postavi precej majhen in razdalja med tole polico in njegovo glavo je bila pač zadosti velika, da je kip lahko ubil Kyleja, ko mu je padel na glavo. Polica je široka le nekaj nad pol metra in je zato kip nujno moral pasti Kyleju na glavo, če je ta le stal tu ob polici. Jasnno pa je, da je moral stati na tem mestu, če je hotel odgrniti zavos. Kip je zadosti težak, da je lahko Kyleju razbil lobanjo. Njegova lega pa jasno kaže, da je bila vsa ta stvar natančno preračunana.«

K današnji spokorni procesiji na Rakovnik in k jutrišnji skupni posvetitvi

Ljubljana, 29. maja.

Ljubljana se danes pripravlja na popolnansko zgodovinsko procesijo s podobo Marije Pomagaj na Rakovnik. Ta procesija bo brez dvoma pred jutrišnjo skupno posvetitvijo našega ljudstva Mariji in po številnih posvetitvah posameznih stanov in družin ter fara in po zaključitvi, po pomenu edinstvenih mladinskih maršev, akademijah zaključek vseh pobožnosti in prireditev za obnovo pravega življenja po Kristusu in za prerod vsega našega ljudstva. Mladina bo stopala s podobno naše Kraljice in ljudstvo se bo zvrstilo s svojim pastirjem in duhovniki s križem v spokorni procesiji, ki naj bi bila zares v pravem pomenu besede — spokorna procesija, iz katere naj bi vrela goreča molitev nas vseh po Mariji k Bogu, da ohrani dobro, slabe pa spreobrne k pravi luči. Ta procesija bo torej tako rekoč podobna

prošnji procesiji l. 1915

V »Slovenec« z dne 12. junija 1915 najdemo na tretji strani naslednji dopis o sporedu prošnje procesije.

»Procesija se vrši splošno v istem času in redu kakor potresna procesija na Veliko nedeljo, le da izhodišče procesije ni stolnica, ampak cerkev sv. Jakoba. — Verniki se zberu v svojih župnih cerkvah (Trnovem in pri sv. Petru ob 2, pri Franciskanih ob četrti na 3, stolnici pol 3) in odidejo po litanijah Srca Jezusovega v procesiji pod vodstvom župne duhovščine med molitvijo naravnost na Sv. Jakoba trg, kjer gredo okoli znamenja Matere Božje in potem brez prestanka dalje pred uršulinsko cerkev. — Procesije se vrše: 1. Trnovska, 2. šentpeterska, 3. franciskanska, 4. šentjakobska, 5. šentklačska. Verniki naj hodijo po štirje v eni vrsti. Dostojanstveniki in uradniki se zberu v cerkvi sv. Jakoba in se razvrstijo pred oziroma za duhovščino iz stolnice kakor običajno pri procesiji sv. Rešnjega Telesa. C. kr. deželni predsednik z uradniki deželne vlade gre zadnji, za njim njihove več. Zadnji del procesije s podobo Zlatostne Matere božje iz cerkve Sv. Florjana pojde okoli 3 popoldne iz šentjakobske cerkve po Slarem in Mestnem trgu, mimo stolnice po Vodnikovem trgu, Komitarski ulici, Sv. Petra cesti, Marijinem trgu, Wolfovi ulici na Kongresni trg pred Uršulinsko cerkev. Tu bo kratek nagovor, potem se prinese iz cerkve sv. Rešnje Telo in pojo lavretanske litanije in podeli blagoslov. Procesija se vrne po Vegovi ulici, Emonski in Cojzovi ulici v cerkev Sv. Jakoba, kjer bo zadnji blagoslov z Najsvetejšim, nakar se verniki vrnejo v procesijah v svoje župne cerkve, oziroma se razidejo. — Društva in kongregacije se pridružijo (brez zastav) župnijam, kjer imajo svoj sedež, tiste pa, ki se navadno udeležujejo procesije sv. Rešnjega Telesa v stolnici, naj se pridružijo stolnici. — Udeležniki procesije naj se na prostoru pred uršulinsko cerkvijo postavijo v vrstah, kakor jim bo odkazano, in naj ne zapuščajo svojih vrst, da se bodo po danem blagoslovu mogli vvrstiti v prejšnji red. Pri Sv. Jakobu bo zadnji blagoslov z Najsvetejšim zunaj pred cerkvijo pri stranskih vratih pod stolpom. Procesija bo v vsakem vremenu. Društva in kongregacije, ki se udeležijo procesije pri stolnici, naj bodo že pred tri četrti na tri zbrane na istih zbirališčih kakor ob procesiji sv. Rešnjega Telesa, od koder na dan znamenje takoj stopijo v istem redu kakor pri procesiji sv. Rešnjega Telesa.

Prošnja in spokorna procesija

V naslednji številki »Slovenec« najdemo poročilo o veličastni procesiji, v kateri je sto-

palo okrog 10.000 ljudi, med njimi zlasti številna mladina.

Poročilo pravi dobesedno takole: »Kakor da se vračajo davni časi, je bilo včeraj v Ljubljani. Naši očeti so imeli tudi hude čase in takrat niso pozabili iti javno prositi pomoči k Bogu. Imeli so veliko vero in zaupanje v moč javne molitve in ob vseh stiskah se je zbralo v prošnji procesiji vse mesto, visoko in nizko, odrasli in otroci, gosposka in podložniki. Vsi so bili v enaki stiski in ta jih je gnala k enaki javni izpovedi: božje pomoči smo potrebni.«

Škof je imenoval to procesijo tudi spokorno, prošnjo, pa tudi procesijo za »blagor domovine«.

Nato pravi poročilo tudi o procesiji sami: »Spreved se je vršil kljub občutni vročini v najlepšem redu. Udeleženci so se vrstili strogo po župnijah. Skupina za skupino je molila sveti rožni venec, vmes pa je odmevalo petje ljubljanskih cerkvenih zborov. Skoraj eno uro je odhajalo v četverostopnem redu na Kongresni trg. Udeležba je bila kljub strašni vročini ogromna. Nepregledne množice so korakale nad eno uro, v sprevedu pa so šli mnogi odličniki, med njimi ljubljanski župan dr. Tavcar z občinskimi svetniki in načelniki magistratnih uradov, deželni odbor pa sta zastopala dr. Lampe in dr. Pegan.«

Jutri so po vseh cerkvah svečane posvetitve brez. Srcu Marijinemu

Pri vseh važnejših mašah, ki so skoraj po vseh cerkvah ob 6, 7, 8, 9, 10 in 11. boste za posvetitve brezmadežnemu Srcu Marijinemu rabili posvetilne molitve. Dobili jih boste pri vходу v cerkev ali pa v cerkvi.

Skrivnostno razodetje sv. Janeza v luči Kristusovega trpljenja

se dobi in naroča pri Pripravljalnem odboru petih prvih sobot, Pred škofijo 1. I. nadstr., Ljubljana. Delo je spisal naš vladika dr. Gregorij Rožman.

Skrivnostno razodetje sv. Janeza zanima danes vse ljudi — verne in neverne. Vsak skuša dobiti primerno razlago. Zato sežite po tej knjigi, v kateri nam naš nadpastir razodeva pravo gledanje na ta skrivnost — najlepši del svetega pisma. Knjiga stane le 10 lir. Krase jo lepe slike Dürerja in Doreja.

Šport

Nedeljski domači nogometni spored

V nedeljo bodo razen obeh prvenstvenih tekem I. in II. razreda na sporedu še prvenstvene tekme rezerv in juniorjev. Celoten nedeljski spored je naslednji:

Igrišče Ljubljane:
9.30 Vič jun. : Ljubljana jun.,
10.30 Zabjek rez. : Vič rez.,
14.00 Tobačna tovarna rez. : Mladika rez.,
15.15 Zabjek : Mladika. Prvenstvena tekma II. razreda,
17.00 Tobačna tovarna : Hermes. Prvenstvena tekma I. razreda.
Igrišče Mladike:
10.15 Mladika jun. : Hermes jun.
Igrišče Marsa:
10.00 Tobačna tovarna jun. : Mars jun.

Navodila za današnjo procesijo na Rakovnik

Verniki naj se udeležijo procesije vsak v svoji farji.

Posamezne fare naj se zberu na zbirališčih ob svojih župnih cerkvah, najkasneje ob sledečih urah:

Sv. Jakob ob 14. uri 15 minut;
Trnovo ob 14. uri 15 minut;
Vič ob 13. uri 20 minut;
Stolnica ob 14. uri 30 minut;
Mostje ob 13. uri 40 minut;
Sv. Peter ob 14. uri;
Bežigrad ob 14. uri 20 minut;
Šiška ob 14. uri;
Koseze (Zg. Šiška) ob 14. uri;
Franciskani ob 15. uri 15 minut.

Stolna procesija ostane na stadionu na Rakovniku ves čas v prvotni formaciji, da se bo mogla ob povratku, ko bo nesla milostno podobo Marije Pomagaj nazaj v stolnico, hitreje razviti!

Spokorna procesija je brez zunanjega sijaja. Udeleženci naj bodo zato v pavadnih oblekah! Duhovniki v talarih in biretih. Bogoslovci in kanoniki ob Mariji Pomagaj pa v roketih.

V rakovski cerkvi bo tudi dana prilika za spoved!

Procesija bo ob vsakem vremenu!

Sole — ljudske, mešanske in srednje — se udeležijo procesije kot sole! Zbirališča določijo vodstva šol sporazumno z gg. župniki, ki se bodo v njih farah procesije udeležili!

Za prvo pomoč bo poskrbljeno.

Reditelji naj na povratku, v kolikor se ne bodo vključili v stolno procesijo, vsi spremljajo stolno procesijo ob strani, to pa zaradi tega, da se bo mogla čim hitreje pomikati, kajti v začetku po razhodu bo okoli stadiona gotovo precej gosta množica ljudi.

Po opravljenem obredu na igrišču stadiona ostanejo vsi udeleženci na svojih mestih in pojo ljudske verske pesmi, dokler ne odide stolna procesija in ljudskošolski otroci mimo rakovniške cerkve po gornji poti proti mestu. Nato je razhod skozi vrata igrišča ob Dolenjski cesti, kakor tudi na gornji odprti strani igrišča.

Vsi udeleženci, tudi sole, gredo v šestrostopih, razen kolikor ni to za posamezne manjše skupine posebej določeno.

Prosimo vernike, da se procesije udeležijo vsak v svoji župniji.

Ljudje naj bi se ta spokorni dan odpovedali vseh prijetnih obiskov, raznih predstav, kakor kinematografov itd., gostiln, kavarn itd. in se tako najlepše pripravili na jutrišnje svečane posvetitve, ki bodo pri dopoldanskih mašah po vseh cerkvah! Posvetilne molitve naj si verniki pravočasno preskrbe pri župnih uradih in po drugih cerkvah. Cerkevna predstojništva bodo poskrbela, da jih verniki lahko dobe pri vstopih v cerkve. Goreča vdanost Materi božji naj pomaga nam vsem, da bomo našli pravo pot iz težav in zablod.

Svečano boste zaključili jutrišnjo posvetilno nedeljo, ako boste šli poslušat jutri ob 5 popoldne v Opero eno najlepših skladb Sattnerjev oratorij »Vnebovzetje«, ki ga izvajata operni orkester in pevski zbor. Delo je tako nastudirano, da že leta in leta ni bilo v Ljubljani tako dovršeno pripravljenega koncerta. Take so ocene priznanih glasbenikov. Dajmo priznanje napotkom naše Opere, ki nam nudi s to predstavo tako lep glasbeni užitek.

V sredo, 2. junija, se bo ponovila Tomčeva kantata za soli, zbor in orgle, tokrat bo izvedba v ljubljanski stolnici. Solista (Franjo Golobovo in Julija Betetla) ter mešani, ženski in moški zbor Glasbene Maticice bo spremljal na orglah naš prvi orgelski virtuoz msgr. Stanko Premrl. Tomčeva kantata je napisana s spremljevanjem orkestra ali pa s samostojnim spremljevanjem orgel in v tej obliki se bo izvajala prihodnje sredo. Delo je veličastno in bo imelo v cerkvi prav gotovo velik, če ne še večji uspeh kakor v koncertni dvorani. Začetek koncerta bo točno ob 7 zvečer. Vodstvo koncerta je v rokah ravnatelja Mirka Poliča. Predprodaja se vrši v knjigarni Glasbene Maticice.

Tri znamenita dela simfonične literature so na sporedu XV. simfoničnega koncerta, ki bo pod vodstvom dirigenta Nika Štritoja v ponedeljek, 31. maja, ob pol 7 zvečer v veliki uniojski dvorani. Na sporedu so naslednja dela: Novak: Slovaška suita, ki ima naslednje odstavke: V. cerkvi, Med otroki, Zaljubljenca, Na plesišču, V noči. Nato je na sporedu Zandonaeova Trentinska rapsodija in Čajkovskega Koncert za klavir in orkester v b-molu op. 23. Klavirski part tega znamenitega koncerta bo izvajal naš najodličnejši pianist Anton Trost. Opozarjamo, da so na razpolago še sedeži po različnih cenah, kakor tudi stojišča. Dobe se v knjigarni Glasbene Maticice. Ponovno pa opozarjamo na točen začetek ob pol 7 zvečer.

Ljubljana

Koledar

Sobota, 29. velikega travna: Mar. Magdalena Pazzi, devica; Maksim Emonski, škof in mučenec. Nedelja, 30. velikega travna: Ivana Orleanska, devica in mučenica; Feliks I., papež in mučenec.

Obvestila

Obiščite razstavo v Jakopičevem paviljonu. Morda se boste ob ogledu razstave odločili tudi za nakup te ali one umetnine, ki bo v lep okras vašemu stanovanju, obenem pa potrdilo vašo ljubezen do slovenske likovne umetnosti. Razstava je odprta dnevno od pol 10 do 19.

Mestna zastavljavnica bo zaprta v sredo, dne 2. junija, zaradi snajenja prostorov.

60 letnica mature na ljubljanskem učiteljsko praznujeta letos le še dva tovarša: g. Josip Christof, ustanovitelj in ravnatelj znane ugledne trgovske šole v Ljubljani, sedaj v pokoji, ter g. Emanuel Josin, blaginjak in pisarniški ravnatelj finančne direkcije v pok. — Jubilatoma iz sredelino prav zdav, miren in zadovoljen življenjski večer!

Podobice Marije Pomagaj se dobe pri Pripravljalnem odboru petih prvih sobot, Pred škofijo 1-I, Ljubljana.

Prva ženska realna gimnazija v Ljubljani bo imela jutri, v nedeljo, 30. maja, ob 16 v dvorani Lichtenurnovega zavoda pod pokroviteljstvom g. škofa dr. Gregorija Rožmana Marijansko akademijo za starše dijakov, ki obiskujejo to gimnazijo. Spored je silno lep in izvajalke so dobro pripravljene, tako da bo akademija vsem nudila prav lep užitek. Vstopnine ni — prostovoljni prispevki dobrodošli. Starši vladno vabljeni!

V dramskem gledališču bodo igrali v nedeljo, 30. t. m., Gregorinovo pasijonsko dramo »V čau obiskanje«. Začetek bo ob 3 popoldne. Cene so znižane od 15 lir navzdol. To je poslednja predstava te preteseljive pasijonske drame, ki so jo uprizorili v dramskem gledališču od tibe sobote skozi ves velikončni čas do zdaj z nadvse lepim in velikim uspehom.

Prihodni koncert komornega značaja bo v petek, dne 4. junija, v veliki filharmonični dvorani. Na tem koncertu bo izvajal pianistični par Rio in Gregoria Nardi izključno le dela, ki so napisana za dva klavirja. Zastopani so na sporedu naslednji skladatelji: Mozart, Schumann, Chopin, Clementi, Brahms in Fante. Ova umetnika sta sijajno uigrana in stalno koncertirata na dveh klavirjih. Na koncert opozarjamo. Predprodaja se vrši v Knjigarni Glasbene Maticice.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo ob sobote od 20 zvečer do ponedeljka do 8 jutraj bo vršila ga. dr. Zilko, stanujoča Pleteršnikova ulica 18-I.

Košnja trave na bregovih Ljubljanice je mestna občina ljubljanska za letos oddala ter so mestni čuvaji dobili nalogo, da slehernega, ki ni upravičen kositi ali žeti trave ob Ljubljanici, naznanijo mestnemu poglavarstvu, ki bo kršitelja klicalo na odgovor.

Društvo »Mali gospodarc« vabi vse kozjerečane, da pridejo v nedeljo, dne 30. maja 1943, ob 10 popoldne v posvetovalnico na Gallusovem nabrežju 33, kjer bo zanimivo predavanje o košnjereji.

Na sporedu akademije,

ki jo prirede ljubljanske srednje šole in učiteljska jutri, 30. maja, v veliki uniojski dvorani pod pokroviteljstvom g. škofa dr. Gregorija Rožmana, bo več lepih točk.

Vse priprave posameznikov, orkestra, zlasti pa mogočnega pevskega zbora, ki šteje nad 300 pevcev, obetajo prav lepo prireditev na dostojni umetniški višini.

Akademija se bo začela ob 11.15 popoldne. Vstopnice so v predprodaji v trgovini Sfilgoj, Franciskanska 1, ter eno uro pred začetkom akademije pri blagajni kina Union.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sobota, 29. maja: zaprto. Nedelja, 30. maja, ob 15: V času obiskanja. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Ponedeljek, 31. maja, ob 16: Princeza in pastirček. Izven. Zaključna predstava za GILL.

Opera:

Sobota, 29. maja: zaprto. Nedelja, 30. maja, ob 17: Vnebovzetje B. D. M. Oratorij. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

BANCO DI ROMA

BANCA DI INTERESSE NAZIONALE - BANKA DRŽAVNE KORISTI
ANNO DI FONDAZIONE 1880 LETO USTANOVITVE

FILIALE DI LUBIANA
PODRUŽNICA V

Marijin trg 5, telef. 4316-4317

TUTTE LE OPERAZIONI DI BANCA - VSI BANČNI POSLI

Maurice Zermatten:

Odlomek iz romana —
Prevedel Joža Mahnič.

Težka pot

Ona se je ozrla vanj. Njene oči so se polne zaupanja smehljale. Vendar je bil njen obraz resen in kakor spreminjen. Njena mladost je žarela v to tako čisto jutro.

Nenadoma se mu je zazdelo, da je njegova Yvonne kakor nekdanj spet postala brezsvovno bitje. Trgala se je od zemlje. Z enim samim naglim zamahom peroti se je dvignila v pokrajino, kamor imajo dostop samo naše sanje. Znova je začel dvomiti v njeno resničnost. Morda bi naletel, če bi iztegnil roko, samo na sijajno drhtenje luči in toplote.

Toda njen odgovor je razbil ta privid.

»Da, pridobila sva si pravico do življenja!«

Ni vedel, kaj je prav za prav hotela s tem povedati. Vendar je čutil, da je bila preskušnja zanjo mnogo trša kakor zanj. Manj kakor on sposoben uhajati v svet sanj, se je zadrževala ob vse vogale stvarnosti. Namesto da bi živela z mislijo, je kot ženska prisluskovala prišepetavanju svojega ženskega srca. In to srce mu je ostajalo skrivnostno. Ona mu je zapirala duri svojih najtišjih čustev. Ali bi mogel nekoč s silo vdreti v te mrčne dvore in tamne kote, kjer se prelivajo najbolj nasprotujoča si čustva in od časa do časa splavijo na površino duše krikstiske ali priznanje kipec radosti?

Dalje o tem nista govorila. Njega je obšlo, da bi jo stisnil in objel. Toda premislil se je, ker se je zbal, da se ne bi osmešil, in oba sta nadaljevala

s sčestopanjem proti vasi, ki se je morala vsak hip pojaviti pred njima.

Gozda ni hotelo biti konca.

»Ali nisva že blizu?«

»Da. Zakaj si tako nepočakavna?«

»Glej, kako se sonce igra z gozdom!«

Gozd ni bil še nikdar tako krasen.

Z dežjem napojena zemlja je bila kakor mehka preproga in na tej preprogi je bil korak lahak in prožen.

Zemlja se je pod nogami vdajala, nato pa spet rahlo prožila. Redke in visoke rastline so se nagibale proti dolini.

Trave so nosile v svojih vrhovih biserne rožne vence in sončni žarki, ki so pronicali skozi veje dreves, so se v teh dežnih kapljah razkrajali v mavrico. Povsod so prizigali plamenčke žlahtnih kamnov in kovin. Vsaka igla na smreki je nosila svoj dragulj.

Gozd je bil podoben ogromnemu božičnemu drevescu, ki je vse žarelo pod veliko sončno oblo na nebu.

Treba ti je bilo samo narahlo suniti v deblo macesna, pa so se usuli nate obilni kosmi tekočega srebra in ti sveže spolzeli po tilniku in za rokave.

Ko se je odprl pogled na vas, sta se za hip ustavila, da bi jo občudovala. Stala sta točno nad njo, da sta jo popolnoma obvladovala in travniki so tako strmo padali nanjo, da nista videla od nje drugega kakor strehe, ki so se stiskale druga k drugi kakor jata golobov z na pol zganjenimi perotimi.

»Tu doli bi rada živela vse življenje!« je spregovorila Yvonne. »Tam

gori sva bila preveč sama. Nič naju ni moglo iztrgati iz začaranega kroga najinih oseb, najinih dvomov in nemira. Tu naju vse vabi k odpovedi in čistosti. Kadar gledam male domove, kjer žive kmetje tako tesno drug ob drugem, začetim, kako zelo majhna in sebična sem. Rada bi bila kakor ti hribovci, Michel!«

Gledal jo je s hvaležnostjo v oči.

Za hip mu je prišlo na misel, da bi se odpovedal življenju umetnika, da bi pustil poklic, ki mu je dolej posvečal vse svoje sile. Naselila bi se v majhni kamrici. Tam bi zaživela polno in nenavadno priročno življenje.

Toda brž je zaslužil nevarnost, v katero bi se s tako odločitvijo obdala postavila. Lahko je biti junak ob določenih trenutkih. Toda če bi morali premagovati same sebe in se celo presegati preko lastne zmogljivosti sleherni minuto, bi se pri najboljših močeh kaj kmalu izčrpali. Ne, tak poskus bi bil preveč nevaren! Toda kljub temu mu je dejstvo, da je Yvonne prevzela preprostost teh ljudi, vplivalo mnogo lepega upanja za njuno bodočnost.

»Če bi naša dekle,« je dejal čez trenutek, »vedelo, kaj vse jo čaka v življenju, bi gotovo šlo v samostan. Od tistega hipa dalje, ko se na eni izmed tistih velikih postelj, na katero prideš, če si podstaviš skrinjo, skoraj vedno še zelo mlada vda svojem možu, se nima od svoje mladosti nadejati ničesar več razen otrok, dela, skrbi in trpljenja... Taka je njena usoda! Mož se že kako izmuzne. Považi v svojo klet prijatelja ali pa se pomudi v krcmi, kjer skuša vsaj za hip pozabiti težo skrbi. Ko se vrne domov, ga vsa plana pričakuje žena. Če si ta dovoli le rahel očitek, če se

drzne nad njim pritožiti, prejme trde psovke v povračilo za brezkončno potrpežljivost, za vdanost, ki ni nikdar niti za hip popustila. Na starost se ji odtuje še otroci, ki niso z njo ljubeznivi, kajti zemlja jih je zaznamovala s trmoglavostjo in robotostjo. Umre sama, ne da bi pred svojim poslednjim dihom čula eno samo besedo ljubezni in hvaležnosti. Tudi moja mama...«

»Da, vem. Ona je svetnica! Kadar pomislim na njeno spokojno plemenitost, kadar se spominim na njen obraz, kjer ni sledu o kakih človeških strasti, in na njene oči, ki zasijejo samo ob misli na onostransko srečo, zardim in me je sram. Zakaj smo tako strahno zahtevni? Zakaj ne znamo postaviti meja svojim željam? Kadar se nam sreča nudi, jo zavračamo z izgovorom, da se ne ujema dovolj s predstavo, ki si sami ustvarjamo o njej!«

Ta poslednji stavek je izgovorila skoraj čisto tiho, kakor bi se bala, da jo je razumel. Vendar je Michel v tem njenem priznanju čutil toliko resničnega kesanja, da ni nič trpel, ko ga je čul. Ali ni imel ravno v tem, da se mu je tako odkrito izpovedala, dokaza, da je čisto njegova in da se na vse moč trudi, da bi bila njegova vedno bolj? Da se mora boriti sama s seboj, ga ni presenečalo. Saj on sam...

Ne, danes se noče mučiti s tem vprašanjem! Preč s tistim večnim koprenjem po posesti ljubega bitja, ki bi ga docela odžejalo! Tedaj si mora želeti samo smrti! Tudi njegove želje so stopile v drugo obdobje.

Rdečezlata jesen je bila zdaj okoli vasi polna otave. Odpravila sta skupine po senožetih raztresenih senosokov, opazovala enakomerne zamahe njihovih rok in lovila blagodejni vonj bilja in cvetja, ki ga je kosa sproti kopčila pred seboj. Toda niti najmanjši hrup ni prihajal do njiju. Gibka stebelca so padala na svojo mlado podrast nemo, brez krika. Čuti je bilo samo skoraj nezaznaven odmev dajnega govorjenja kakor rahel utrip človeškega življenja na deželi.

Mimo njiju je šlo dekletce, čisto majhno pod veliko bežo oglavno ruto, začudeno ob tem srečanju, ki es ji je zdelo nenavadno. Vseč jima je bila njena resna hoja in njen zaskrbljen obraz. Gotovo gre za važnim opravkom. Z brinjevim petrihom, ki ga nosi v desnici, gre iskati za očeta vina. Kmalu se bo vračala, stopaje znova v strmi breg... Spremljala sta jo z očmi. Zdaj pa zdaj se je ozrla. Grmovje divjega šipka jima jo je zakrilo. Vstopila je v vas.

»To dekletce, ki je šlo mimo naju, je bila najina pomlad; je dejal Michel. »Zdaj je ni več...«

»Res, poletju nedostaja te prelesti, ki je z njo obdarovana pomlad!« je zašepetala mlada žena.

»Najino poletje... Pa saj ga bova zazivela morda že ta večer!«

»Morda.«

»Spomni se tistih trenutkov najine ubranosti v gozdu! Poslej jih bova mogla obnovljati sleherni dan! Ne veruj, Yvonne!«

Zrl je vanjo ganljivo nežno.

»Da, morda.«

»Zakaj spet ta »morda«, Yvonne. Jaz čutim, da nisva več ista kakor prej!«

Njegov glas je rahlo drhtel. Molče jo je povelil s seboj v vas. Dolino je napolnilo praznično zvonjenje k nedelji.

KONEC

Nemška protiletalska obramba

učinkovitejša ko kdaj koli — »V Nemčiji so že našli primerno orožje proti sovražnim bombnikom«

Nemško vrhovno poveljstvo je te dni sporočilo, da je bilo od začetka vojne do zdaj sestreljenih že 10.000 sovražnikovih letal. To se z drugimi besedami pravi — piše poročevalec iz Berlina, — da je nemška protiletalska obramba uničila že doslej več letal, kakor pa so jih imele ob začetku vojne Anglija, Francija in Belgija skupaj. Tega uspeha ni pripisovati dejstvu, da nasprotnik nastopa z vedno večjim številom letal, temveč predvsem temu, da je protiletalsko orožje postalo učinkovitejše, kakor je bilo kdaj koli.

Glavno orožje še vedno 8.8 cm top

Za sestrelitev letala je danes treba precej manj streliva kakor pa pred dvema letoma. Glavno orožje nemške protiletalske obrambe je še vedno 8.8 cm top, seveda so sedaj njegove granate učinkovitejše, kakor so bile. Ta top je pravi strah tudi pri vojskovanju na kopnem. Poleg tega pa so zlasti tisti protiletalski oddelki, ki nastopajo doma na pravem nemškem ozemlju, ohranili tudi še nove topove večjega kalibra, ki so se odlično izkazali in bodo tudi še v bodoče igrali veliko vlogo. Najnovejši topovi protiletalskega topništva imajo največji kaliber, kar so ga doslej uporabljali v boju proti letalom, poleg tega pa ti topovi lahko presenetljivo hitro streljajo. Njihove granate lahko uničijo sovražnikovo letalo na velike daljave.

Zelo učinkovito novo orožje je tako imenovani

»četvorček« kalibra 2 cm

To orožje so začeli uporabljati v velikem številu. Tam, kjer so postavljeni takšni »četvorčki«, se sovražnik — kakor se je to že večkrat videlo — kaj hitro odpove svojim letalskim napadom iz majhne višine. Tudi novi žarometi, ki imajo dva metra velik premer in ki sveti-

jo celo na daljavo 15 km, so se dobro izkazali, prav tako pa tudi skupki žarometov, ki lahko svetijo 20 km daleč in jih je mogoče naravnati od daleč.

Velikega pomena so potem pred nedavnimi izdelane

nove merilne priprave

s katerimi je mogoče točneje in hitreje izmeriti letalske cilje in delujejo tudi tedaj, če letalo, ki ga je protiletalska obramba vzela na piko, ni vidno, torej tudi ponoči in kadar je oblačno, ne da bi bilo treba poklicati na pomoč žaromet. S temi pripravami je tehnika protiletalskega topništva naredila velik korak naprej. Sprito tega je treba pričakovati, da bodo nemška letala v bodoče sestrelila še več letal, kakor pa so jih mogla doslej. Če se je prej morda komu zdelo, da je angleška taktika z močnimi bombnimi napadi znižala vrednost nemškega protiletalskega topništva, se danes lahko reče, da so v Nemčiji že našli odgovarjajoče protiorožje. Da bi otežkočili protiletalsko obrambo, britanski bombniki

danes nič več ne napadajo v vrsti drug za drugim

pač pa v gostih rojih. Na ta način naj bi bilo protiletalsko topništvo primorano v najkrajšem času obstreljevati številne cilje in tako svoj ogenj cepiti. Proti temu načinu napadanja, ki dejansko samo potrjuje učinkovitost protiletalskega topništva, so bili storjeni učinkoviti taktični in tehnični ukrepi, ki so omogočili, obdržati število sestreljenih letal ne samo na isti višini kakor prej, pač pa to število celo še dvigniti.

Nemška protiletalska obramba postaja od meseca do meseca močnejša. Ovirala bo bolj, kakor si morda laik misli, britansko letalstvo pri njegovem načrtnem uprizarjanju letalskih napadov. (Pester Lloyd).

Razpust kominterne in pravi sovjetski cilji v luči skrivnih dokumentov

Rim, 28. maja. s. Da zvižajo z razpustom tretje internacionale (kominterne) lahko pravilno ocenimo, je treba ozreti se na skrivno listino, ki jo je izvršni odbor kominterne izdal 16. septembra 1921. V njej so »enkrat za zmeraj« določili prave cilje, po katerih se ravna boljševizem vselej, kadar sprejme nase kake obveznosti do neboljševiških vlad. To listino je pred kratkim objavil Giovanni Preziosi v svojem listu »La vita italiana«, kakor da bi to zvižalo domneval vnaprej. Listina se nanaša na slovit pogodbo, prvo te vrste, ki jo je boljševizem sklenil prav z Združenimi državami, da bi olajšal pomanjkanje v Rusiji. To pogodbo zgodovina pozna pod imenom »Hooverjeva pogodba«.

Tudi ta listina je bila naslovljena na vse »centrale sveta in je med drugim vsebovala naslednje: »Da bi od evropskih in ameriških držav dobile pomoči v živežu in blagu za rešitev tistega dela sovjetskega prebivalstva, ki je prizadeto po pomanjkanju, so sovjetske oblasti v Rigi sklenile posebno pogodbo z zastopnikom zahodnega kapitalizma. Poglavari komunizma se zavedajo, da bi se ta pogodba utegnila zdeti kot odpoved ideologiji tretje internacionale, odpoved namenu doseči svetovno revolucijo.«

Sovjetska vlada je bila prisiljena skleniti pogodbo v Rigi, in sicer zlasti zaradi tega, da reši milijone mladih življenj, življenja bodočih borev za svetovno revolucijo. S tem je privolila v začasno premirje z zahodnim meščanstvom, ko je odnehala pritisku zelo težavnih, skoraj obupnih razmer, v katerih životari oblast komisarjev zaradi pomanjkanja, ki je žadela državo. Toda pri vsem tem se sovjetske oblasti in pa komisija za notranje zadeve niso niti za trenutek odrekli svojem temeljnemu cilju: zaneti požar svetovne revolucije, ko bodo premagale, strle in uničile kapitalistično vladavino, ter osvobodili svetovni proletarijat njegovega jarma. Za zavedni proletarijat je mir s kapitalisti nemogoč. Mir bo samo tedaj, ko bodo težki kiji delavcev razbili temelje zlatim malikom buržoazije, ko bo uničen moderni Baal in ko bo sodobni gnili socialni red pokopan pod lastnimi razvalinami. Pozor, tovariši! Premirje ni mir! Mir s kapitalom je neizvedljiv!

Ta skrivni okle s podpisali: predsednik izvršnega odbora kominterne Zinovjev, člani odbora Širola, Buharin, Popov, Fried, Arnold, Lekay.

... le slepilo za lahkoverne

Berlin, 25. maja. s. V zvezi z razpustom tretje komunistične internacionale, o katerem

listi še zmeraj razpravljajo, je zanimiv članek, ki je izšel v »Hamburger Fremdenblatt«, ker nekako povzame skupno sodbo vseh drugih nemških dnevnikov. List opozarja na govor, ki ga je pred mesecem dni imel podpredsednik Združenih držav Wallace, po katerem bi po sedanjih vojni neogibno prišlo do tretje svetovne vojne, če se Sovjetska Rusija ne bi odrekla svojim prevratnim načrtom po vsem svetu. Stalin je torej ustregel Angležem in Amerikancem, s tem da jim je ponudil sladkorček navidezne, toda ne stvarne odpovedi, tako da se je vse skupaj sprevrglo v posmehljivo igro na škodo bogataških zavezniških sil. S to zamisljijo, ki se je skuhala v vražjih možganih rdečega trinoga, — nadaljuje list — ni boljševiška Rusija prav za prav v ničemer popustila, dosegla pa je to korist, da ji ne bo treba prevzeti nobenih obveznosti do Združenih držav glede vzhodne Azije, ker jo bo lahko prepustila skrbi zaveznikov.

Ni dvoma, pravi list, da so se sovjetski voditelji za ta korak odločili šele potem, ko so si zagotovili znatno korist. Ni težko uganiti, da je ta korist ravno v angleški in ameriški obljubi, da bo po vojni Rusija lahko prevzela varstvo nad evropsko celino. Razpust tretje komunistične internacionale bo še okrepil prevratno delovanje drugih komunističnih organizacij, ker bo skrajnim prevratnežem po posameznih državah nudil še bolj svobodno rovarjenje.

Obupno stanje prehrane v Sovjetski Rusiji

Buenos Aires, 28. maja. s. Rooseveltova napoved, da bo poslana večja količina živeža v Rusijo, razlagajo v washingtonskih krogih kot znamenje obupnega prehranbenega položaja v Sovjetski Rusiji. Poleg tega tudi poudarjajo, da Roosevelt teh živiliških dobrot ni namenil za civilno prebivalstvo.

Iz Tirane je odšel v Rim kot albanski zastopnik pri italijanski vladi eksk. Kolqi. Prej je bil profesor na trgovskem zavodu v Valoni in na državnem liceju v Skadru.

Nemški general Hansen, šef nemškega vojaškega zastopstva v Romuniji, je izročil ženi romunskega divizijskega generala Mihaela Lascariu, ki je padel v bitki za Stalingrad, hrastov list k viteškemu križcu reda Železnega križa.

V razgovorih, ki sta jih ta dva moža imela tri dni, je prišlo do izraza stališče, ki sta ga obe državi zavzeli: Kolumb je brez nadaljnega poudarjal pravico Španije do odkritih zemlja, toda kralj Ivan je trdil, da pripadajo te dežele njemu na temelju pogodbe v Alcaçovasu. Vljudnost in ljubeznivost, ki jo je kralj pokazal napram Kolumbu, nista mogla dopuščati dvomov o energiji, ki jo bo kralj uporabil za doseg masčevanja in da bi zmanjšal težo poraza, ki ga je doletel. Njegov sklep, da se bo odločno bojeval, se je pokazal v grožnji z vojno, katero naj bi začel z brodovjem Francisco de Almeida, poznejši podkralj v portugalski Indiji, s tem da bi zaplul v isto smer ali pa proti otokom, katere je odkril Kolumb. To ni bilo nič drugega kakor poskus ustrahovanja, ki pa je rodilo svoj sad leta 1494, ko sta si Portugalska in Španija razdelili svet!

V jutru 13. marca je Kolumb odpoval iz Lisbone in se podal na zadnji del svojega znamenitega potovanja. Morje je bilo mirno in Niña je z jadri plula pod jasnim nebom. Plovci so bili tako razpoloženi kakor človek, ki je ušel smrti. Kolumb je bil zadovoljen nad doseženim uspehom in tudi z ogromnimi izgledi, ki so se odpirali za bodočnost. Bil je srečen, kakor ni bil nikoli prej in kakor tudi nikoli več ne bo.

Potem so prišle do izraza zavist, nehvaležnost, verige v Babilonu, kršitev njegovih pravic in zasenčevanje njegove nesmrtnosti slave.

DNEVNIK KRIŠTOFA KOLUBA.

Predgovor.

To je pripovedovanje o prvem potovanju, pripeljajih in poti, ki jo je naredil admiral don Kristof Kolumb, ki je odkril Indijo. Povzeta je v izvirni predgovor, ki ga je napisal za kralja in kraljico in katerega je napisal kot posebno pismo. Začenja se takole:

HENRIK SIENKIEWICZ

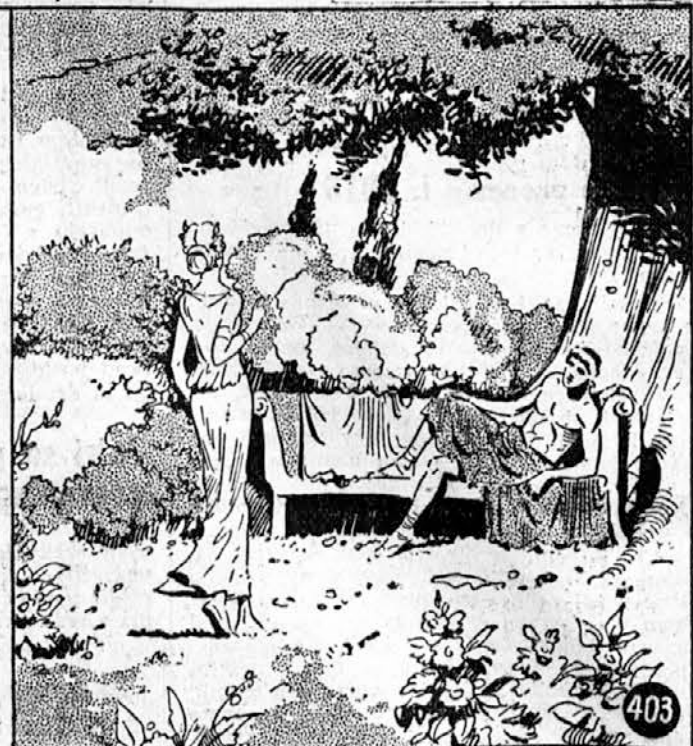
ROMAN V SLIKAH

403.

Takoj je dal povabiti vse znanke, kar se jih je mudilo v letovišču Cumae, naj pridejo na večerjo v njegovo vilo. — Popoldne je pisal v knjižnici, nato se je kopal, se dal obleči, potem pa lep kakor bog odšel ogledovat priprave za večerjo.

Na vrtu, kjer so dečki in deklice z grških otokov spletašle vence iz vrtnic, je sedel pod košato bukev ter poklical k sebi Euniko.

404.

Prišla je v beli obleki in z vejico mirie v lasih, lepa kakor vila Posadil jo je k sebi, se s prsti dotaknil njenih senc in jo začel gledati, kakor gleda umetnik svoj kip. Potem ji je rekel:

»Eunika, ali veš, da je dolgo nisi več slišal?«

»Gospod, še zmeraj sem,« je odvrnila.

»Toda morda še ne veš, da je ta vila in vse, kar ji pripada, od danes tvoje?«

Deklica ga je nemirno pogledala in vprašala:

»Zakaj mi to pripoveduješ, gospod?«

On pa se ji je le smehljil in ji dejal:

»Eunika, rad bi mirno umrl.«

Pogledala ga je presunljivo ter vdano zašepetala:

»Poslušam te, gospod!«

EIAR — Radio Ljubljana

Sobota, 29. maja: 7.30 Pesmi in napevi — 8. Napoved časa, poročila v italijanski — 11.50 Pol ure za vojake — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Valčki — 13. Napoved časa, poročila v italijanski — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski — 13.12 Klasični orkester vodi dirigent Manno — 13.50 Simfonična glasba — 14. Poročila v italijanski — 14.10 Koncert rad. orkestra vodi dirigent D. M. Sijanec, operetna glasba — 15. Poročila v slovenski — 15.15 Pokrajinski vestnik — 17. Napoved časa, poročila v italijanski — 17.10 Nove plošče Cetra — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Politični komentar v slovenski — 20. Napoved časa, poročila v italijanski — 20.20 Pripombe k dogodkom — 20.40 Filmska glasba, orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 21.35 Predavanje v slovenski — 21.45 Koncert izjava violinist Arrigo Serato — 22.15 Priljubljene pesmi vodi dirigent Zeme — 22.45 Poročila v italijanski.

Kratke za robom

Da je turški jezik soroden kitajščini, najbrž se ne veste. Tako na primer pišejo, da se je sloviti Sven Hedin pred svojim potovanjem v notranost azijske dežele moral prej naučiti turškega jezika, če je hotel razumeti številna imena sedanjih zahodnih kitajskih pokrajin. Se danes drži pregovor, da s turškim jezikom lahko prideš do Pekinga. Pradomovina Turkov in njihovega jezika je Vzhodna Azija. Na staro turško pisavo naletiš na primer v severni Mongoliji ob gornjem toku reke Jenisej in po nekaterih drugih krajih srednje in vzhodne Azije. To kaže, da je turška omika zelo stara in sorodna kitajski, ki velja za najstarejšo na svetu.

Od kdaj Evropa sadi tobak. Neko poročilo, ki je prispelo iz portugalske prestolnice, pravi, da so v Evropi začeli saditi tobak leta 1560 in sicer na Portugalskem. Evropa ima torej že skoraj 400 let doma pridelan tobak.

»V imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa.

Najbolj krščanska, visokorodna, prejasna in mogočna kneza, kraljica in kralj Španije in morskih otokov, naša gospodarja!

V tem letu 1492 sta Vaši Veličanstvi končali vojno proti Mavrom, ki so še vladali v Evropi, in jo zaključili v prekrasnem mestu Granadi, kjer sem jaz 2. januarja istega leta videl, kako je po silni orožja zavirala zastava Vaših Veličanstev na stolpu Alhambre, utrdbe imenovanega mesta, in videl, kako je prišel maverski kralj iz svoje hiše in poljubil roki Vaših Veličanstev. Isti mesec in na temelju podatkov, katere sem dal Vašima Veličanstvoma o indijski zemlji in o nekem knezu, nazvanem Veliki kan, kar bi se po naše reklo kralj kraljev, kateri je po zgledu svojih prednikov večkrat poslal odposlance v Rim, da bi mu poslali učence naše svete vere, da bi ga v njej poučili, sta Vaši Veličanstvi sklenili mene, Kristofa Kolumba, kot kristjana in katoličana in nasprotnika Mohamedove vere in slehernega drugačnega poganstva in krivoverstva, odposlali v prej imenovane kraje Indije z namenom, da bi obiskal tiste kneze, ljudstva in kraje in si ogledal stanje in poskrbel za vse, kar bi bilo treba storiti za njihovo spreobrnjenje k naši sveti veri. Naročili ste mi, da ne smem kreniti proti zahodu po kopenski poti, ki je bila v navadi, pač pa po poti skozi zahod, za katero odločno vemo, da je prav do danes še ni nihče nikoli prevozil.

»In tako sta Vaši Veličanstvi, čim sta izgnali vse jude iz kraljestva in podaniških zemlja, dali istega meseca januarja meni ukaz, naj s primerno armado odplujem proti navedenim indijskim pokrajinam. S tem v zvezi sta mi naklonili velike milosti, pa tudi plemiški naslov, da se odslej naprej nazivam »Don«, da postanem veliki admiral oceana in podkralj ter stalni guverner vseh otokov in kopnega, kar jih bom odkril in zavojeval na oceanu. Odredili ste, da me v enakih pravicah nasledí moj prvorojenec in da bo tako ostalo za zmerom od rodu do rodu.«

Kolumb odkriva Ameriko

To je bilo gotovo drzno in silno tvegano dejanje sprito sprejema, ki mu ga je bil pripravil kapitan na otoku Santa Maria in v katerem je lahko jasno odkril vse portugalske ukrepe proti kastilskemu podjetju. Toda tudi tokrat ga je izvedel premišljeno in tako neoprečeno, da je uspal celo svojega nasprotnika. Komaj je Kolumb stopil na celino, je že dal vsem razumeti, kdo je in kakšno dostojanstvo nosi, kaj je storil in od kod prihaja. Poslal je več poslanic kastilski kraljevski dvojici in prvakom kastilskega dvora kakor tudi svojim prijateljem. Pisal je tudi kralju Ivanu. Pustil je, da si je radovedno lisbonsko prebivalstvo ogledalo ladjo. Hrupna reklama, ki jo je delal zase in za svoje podjetje, je bila njegova obramba in jamstvo, da nihče ne bo napadel njegove svobode in se lotil njegove nedotakljivosti. Kakšno stališče bo zavzel portugalski kralj do admiralja in podkralja Kastilije, do admiralja države, s katero se je nahajal vsaj uradno v miru, pa čeprav ne v posebno pristranskem? Sovražno dejanje napram Kolumbu bi pomenilo v tistem trenutku in tistih okoliščinah povod za vojno, v kateri bi čast kralja Ivana in portugalskega naroda močno trpela, če možnosti poraza ne upoštevamo.

Kolumb je 4. marca pisal kralju Ivanu pismo in pričakoval nanj odgovor, medtem pa niti za trenutek ni zapustil svoje ladje, katero je budno čuval. Čez štiri dni je prispel odgovor in je vseboval povabilo, naj se zgleda v kraljevem dvoru v Valle del Paradise. Kolumba se je polastila neodločnost, toda le za hip. Preveč nujno je bilo postaviti svojega nasprotnika pred dovršeno dejstvo, zraven pa paziti na učinek te presenetljive novice na razočaranega kralja, kajti le tako bi se dalo iz besed, ki jih bo izustil kralj Ivan, skrojiti bodoče stališče Španije.